

Saamen kielten ja kulttuurin verkkokurssi sote -ammattilaisille

Kulttuurisen tietouden lisääminen sosiaali- ja
terveydenhuollon ammattilaisille

Kolpeneen
palvelukeskuksen
kuntayhtymä

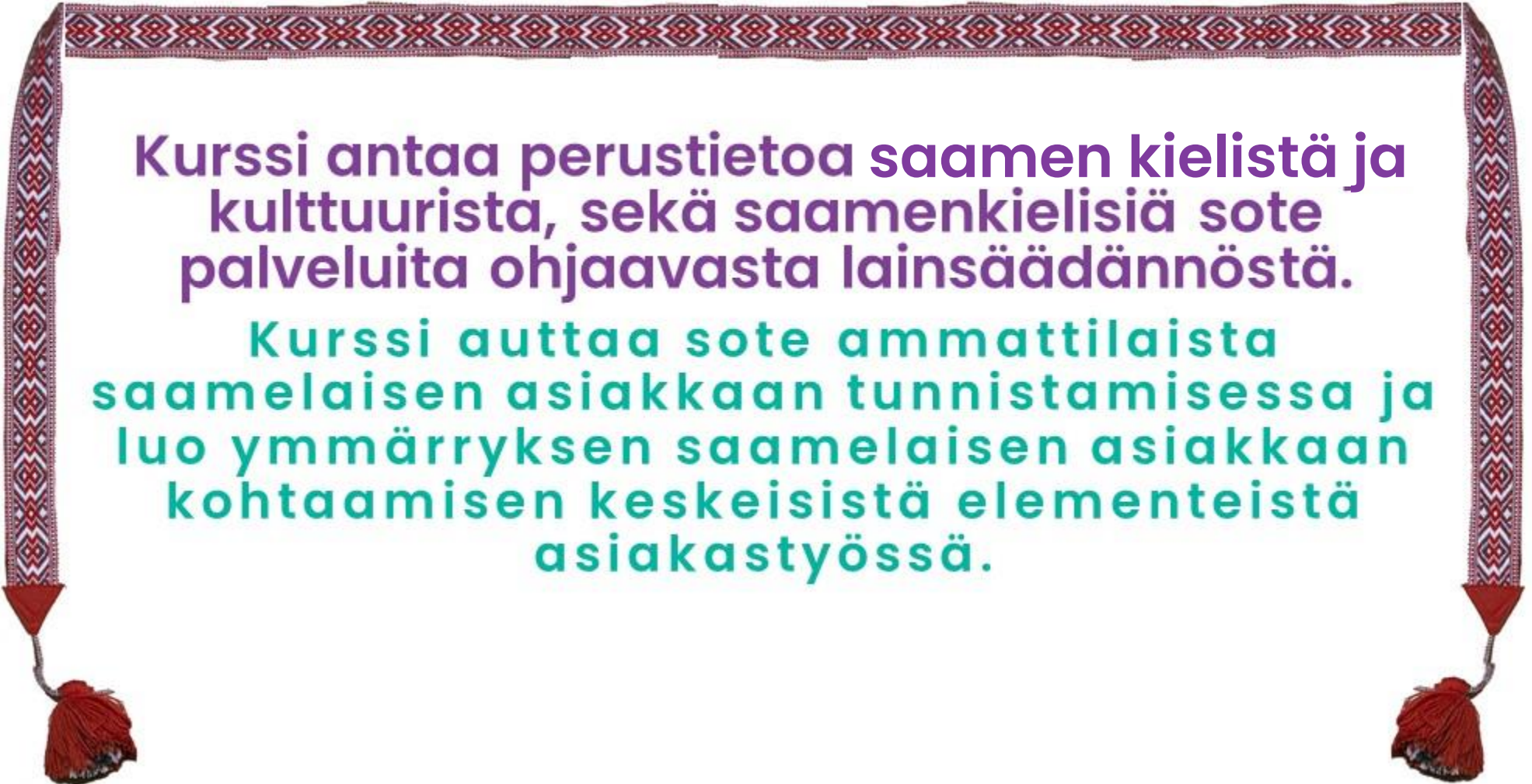
Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Sote-uudistus

Pohdinta tehtävä

Pohdi hetki itsekesi:

Mitä tiedät saamelaisuudesta ja saamen kielistä?

Kurssi antaa perustietoa saamen kielistä ja kulttuurista, sekä saamenkielisiä sote palveluita ohjaavasta lainsäädännöstä.

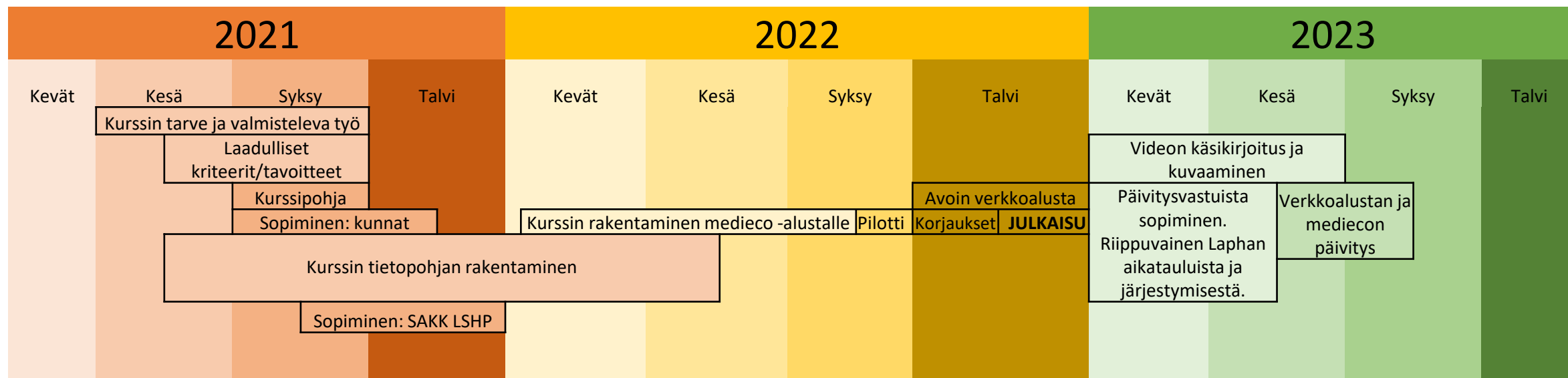
Kurssi auttaa sote ammattilaista saamelaisen asiakkaan tunnistamisessa ja luo ymmärryksen saamelaisen asiakkaan kohtaamisen keskeisistä elementeistä asiakastyössä.

Perusteet kurssin luomiselle

- Saamelaisalueen kunnat korostaneet tiedon ja osaamisen lisäämistä saamen kielistä ja kulttuurista
- Saamelaiskäräjät painottanut sote –ammattilaisten vähäisyyttä ja suomenkielisten ammattilaisten vähäistä tietoa saamelaisuudesta jo vuosia.
- Lapin sairaanhoitopiiri korostaa yhteisissä keskusteluissa tunnistamisen ja kulttuurisen tiedon lisäämistä työn laadun parantamiseksi.

Kurssin työvaiheet

Kurssin laadulliset kriteerit/tavoitteet

1. Tuoda riittävästi oikeaa tietoa sote – ammattilaisille saamelaisista
2. Kurssin suorittaminen mahdollista itsenäisesti ja tehokkaasti
3. Kurssi parantaa asiakaskokemusta ja potilasturvallisuutta

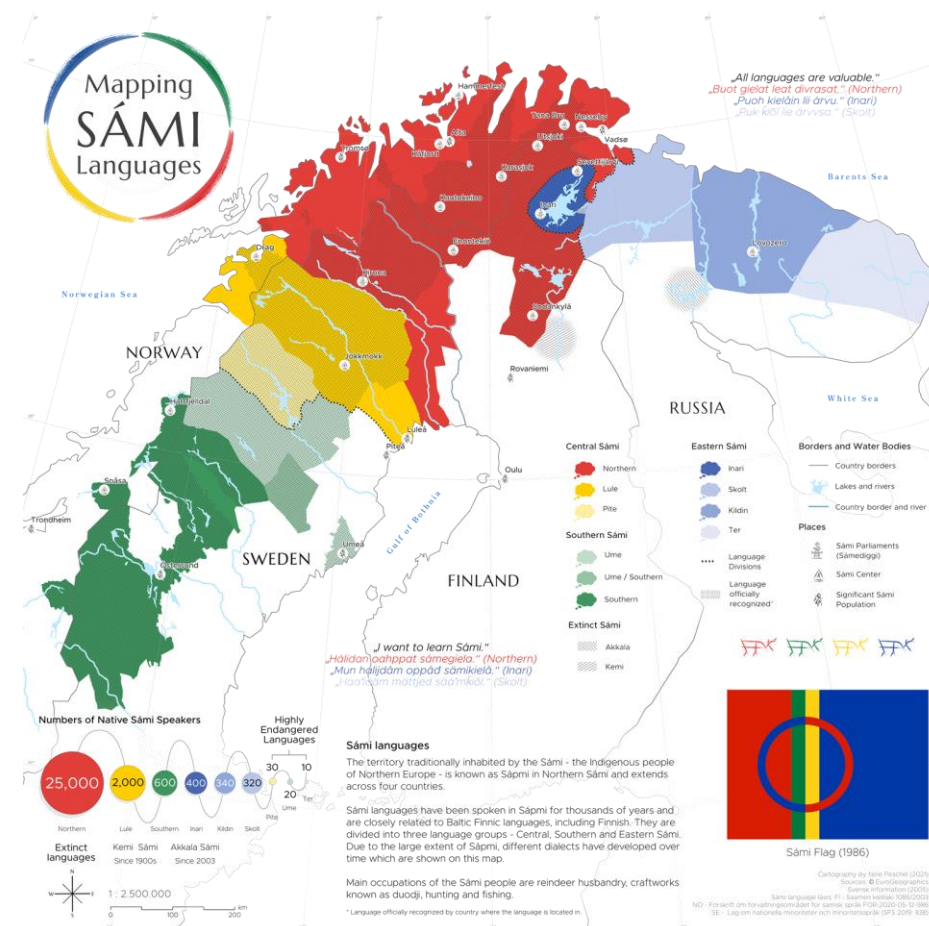
Kurssin jälkeen ammattilainen:

- Tietää saamenkielten ja kulttuurin perusteet
- Pystyy tunnistamaan tai tietää kuinka saamenkielisen asiakkaan voi tunnistaa
- Tietää miten ja millaista palvelua saamenkieliselle asiakkaalle tulee tarjota, ja ymmärtää juurisyyt tälle.
 - Ymmärtää lainsäädännölliset perusteet saamenkielisille palveluille ja kulttuuriselle kohtaamiselle
 - Tulkkauksen kulttuuriset ja kielelliset perusteet, tulkkauksen palvelupolku
 - Ymmärtää äidinkielen merkityksen herkässä asemassa olevalle.
- Osaa kohdata saamelaisen asiakkaan kulttuurisesti tietoisesti.

Kurssin tietopohjasta:

- Saamelaisesta kulttuurista on paljon tutkimusta ja tietoa, kuitenkin tieto ei ole koottuna helposti löydettäväksi.
- Sote ammattilaisille merkityksellisen tiedon tunnistaminen ja korostaminen.

Tulevaisuuden sote-keskus

Kurssin toteutustavan valinta

- Verkkokoulutus
- LSHP:n ja tulevan Lapin hyvinvointialueen verkkokoulutusalue mediecto
- Lisäksi kaikkien saataville tiedonlisäämiseksi avoin verkkosivuille luotu kurssipohja

Yhteistyöstä

- Mediecon osalta LSHp:n kanssa
- Kurssin tiedollisen ja pedagogisen osan tuki SAKK
- Pilotointi LSHp:n psykiatrian kanssa
- Konsultointi sisällöstä:
 - Saamelaiskäräjät
 - Saamelaisalueen koulutuskeskus
 - Lapin hyvinvointialueen saamekehittäminen
 - Saame Poske
 - Saamenkieliset ammattilaiset
 - Media osaajat
 - Saamelainen yhteisö

Kurssin rakenne

1. **Kielten ja kulttuurin perusteet**
2. **Lainsäädäntö**
✓ Sisältää tentin
3. **Asiakkaan kohtaaminen**
✓ Sisältää tentin
4. **Todistus**

Etusivu / Omat kurssini / Saame_LSHP

Saamen kielten ja kulttuurin kulttuuritietoisuuden perusteet

Edistymisen seuranta

Edistynyt 100%

Vie hiiren kurssin lohkon päälle tai napsauta saadakseen lisätietoja.

Alkusanat

Saamelainen kulttuuri ja kielet

Oikeudet ja lainsäädäntö

Saamelaisen asiakkaan kohta...

Todistus

Asiakaskokemuksia

Materiaalit

Kurssin etusivu

☰

MEDIECO
eLEARN

🏠

📖

TUKI MEDIECO.FI SUOMI (FI)

💬

🔔

Niila Rahko

👤

Etusivu / Omat kurssini / LSHP_Saame

Saamen kielten ja kulttuurin kulttuuritietoisuuden perusteet

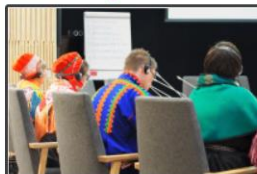
Edistymisen seuranta

Saamelainen kulttuuri ja kielet

Oikeudet ja lainsäädäntö

Saamelaisen asiakkaan kohta...

Todistus

Asiakaskokemuksia

Materiaalit

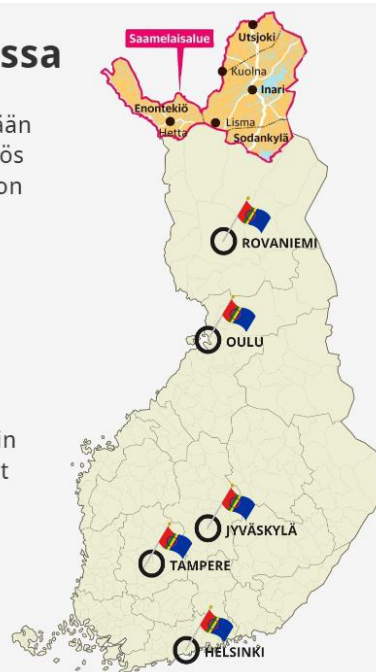

Kielten ja kulttuurin perusteet

Saamelainen kulttuuri ja kielet

Saamelaiset kaupungissa

- Iso osa saamelaisperheistä asuu nykyään kotiseutualueen ulkopuolella, sekä myös lapin alueen ulkopuolella, syitä tähän on useita:
 - Kouluttautumis mahdollisuudet
 - Työskentely ja työpaikat
 - Puolison suku ja kotiseutu
 - Omien saamelaisten juurien takaisin otto, isovanhemmat tai vanhemmat muuttaneet etelään
- Suurimmat saamelais kaupungit ovat Helsinki, Rovaniemi ja Oulu

Linkkejä ja tietoa saamelaisyhdistyksistä kaupungeissa:

[Rovaniemi](#)

[Oulu](#)

[Keski-Suomi ja Pirkanmaa](#)

Uusimaa/Helsinki

Oikeudet ja lainsäädäntö

Oikeudet ja lainsäädäntö

Saamelaisen asiakkaan oikeus saamenkielisiin sote -palveluihin

Oikeus omaan kieleen

- **Saamelaisalueella** saamelaiselle asiakkaalle tulee antaa palvelua asiakkaan omalla saamenkielellään
- **Saamelaisalueella** tulee olla saamenkieliset materiaalit ja opasteet kaikissa julkisissa palveluissa/tiloissa.
- **Koko maassa** asiakkaalla on oikeus saada tietoa omaan hoitoon liittyen omalla äidinkielellään, siksi saamelaiselle asiakkaalle tulee aina tarjota ensisijaisesti saamenkielinen työntekijä tai tulkki
 - Lähimainen ei ole ammattitulkki, pääsääntöisesti lähiomaista ei voi velvoittaa tulkkamaan.

Oikeus omaan kulttuuriin (koko maassa)

- tulee ymmärretyksi kulttuurisesta näkökulmalta
- hoidon alaisena säilyttää oikeuden omasta kulttuuriin

Saamelaisista ja saamelaiskäräjistä löytyy mainintoja useasta laista. Saamelaiskulttuuri, saamen kieli tai saamelaiskäräjät on mainittu 122 eri laissa ja asetuksessa. Saamelaiskäräjät on mainittu 11 laissa ja asetuksessa.

Sote -palveluissa huomioitavaa

Tämä tule tietää!

Suomessa on asiakkaalla oikeus saada palvelua siten, että hän ymmärtää ja tulee ymmärretyksi. Ensisijaisesti omalla äidinkielellään. Terveystieteiden ja vanhustalouden palvelujen kielenä on mainittu suomi, ruotsi ja saame. Potilaslaki edellyttää myös, että potilaan äidinkieli ja kulttuuritausta otetaan hoidossa mahdollisimman hyvin huomioon. Perustuslaissa on säädetty julkisen vallan velvollisuudesta turvata, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistää väestön terveyttä.

Saamelaisalueella toimiessa tulee asiakkaan asiointi viranomaisissa mahdollistaa saameksi. 1. Täten hoito tai palvelu järjestää ensisijaisesti saamekielellä (pohjois-, inarin- tai koltansaame). 2. Jos tämä ei ole mahdollista, tulee tulkkausta hyödyntää kommunikoinnissa. Asiakkaan hoidossa ja tiedottamisessa tulee hyödyntää saamenkielistä materiaalia.

Alle 20 000 asukkaan kunnissa tulee saamenkielisten palveluiden järjestämisessä huomioida palveluiden jakaminen yli kuntarajain. Kuntien tulee selvittää palveluiden yhdistämisen mahdollisuuksia.

Saamelaisen asiakkaan kohtaamisen osallistava video

Saamenkielisen asiakkaan kohtaaminen vastaanotolla

Saamelaisen asiakkaan kohtaamat kuormitukset kohtaamisessa

- Kulttuurin eksotisointi, ihannointi
 - Asiakkaan käynnin ajatuminen ulkoisten tekijöihin ihannointiin
- Väheksyntä, halveksunta, rasistiset piirteet kohtaamisessa
- Kulttuurisesti tärkeitten asioiden vähyksyminen
 - Perinteiset elinkeinot
 - Kieli
 - Uskomukset

3:33 / 4:00

Kurssin todistus

- Kurssin suorittanut mediecon käyttäjä saa automaattisesti kurssin suorittamisesta todistuksen.
- Todistus tulee toimimaan varmistuksena koulutussuoritteista esimiehelle
 - Kurssi tulee mahdollisesti osaksi perusperehdytystä Lapissa

Tulevaisuuden sote-keskus

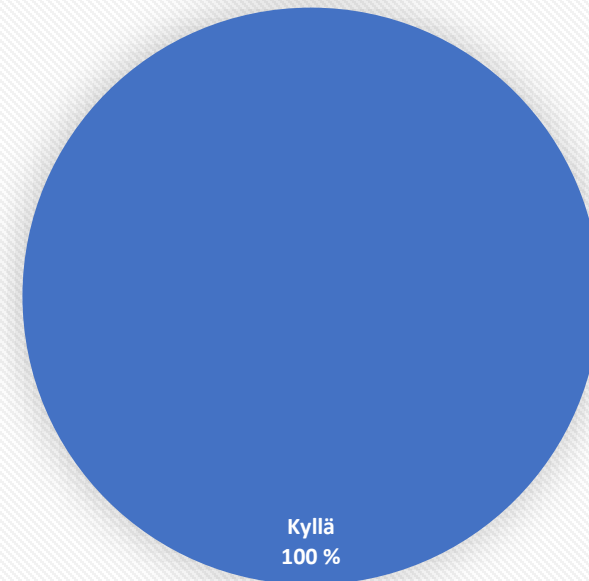

30.11.2022

Pilotti

- Pilotti LSHP psykiatrialla 3.10.–7.11.2022
- Vastaajia 7–8, yksi vastaajista kävi vain alkusanat ja kielten ja kulttuurin perusteet –osiot.
- Pilotin vaiheet ja kyselyn osiot:
 1. Alkusanat
 2. Kielten ja kulttuurin perusteet
 3. Lainsäädäntö
 4. Asiakkaan kohtaaminen
 5. Yleispalaute kurssista

Koki kurssin selkeänä kokonaisuutena

■ Kyllä

30.11.2022

Pilotin palautteen pohjalta tehtävät/tehdyt muutokset

- Linkitystentt tarkistaminen, päivittämisen helpottamiseksi tehdään linkkiluettelo excel taulukkoon – *tehdään 2023 aikana*
- Aika-arvioiden päivittäminen – *tehty*
- Videon parantaminen
 - käsikirjoitus ja kuvaaminen. – *tehdään 2023 aikana*
- Tentti –kysymysten tarkistus. – *tehty*

Tilanne nyt ja seuraavat vaiheet:

- Ekollega on 90% valmis, mutta lainsäädäntö päivitetään. Medieco alustalle viedään muutokset ja asiakkaankohtaamisen video uusitaan selkeämmäksi kokonaisuudeksi pilotin palautteen pohjalta.
- Kurssin avoimen version (ekollega) julkaisu 30.11.2022 Innokylässä.
 - Asiakkaan kohtaamisen videon kuvaaminen käsikirjoituksen pohjalta -> viedään verkkopohjalle ja medieco alustalle keväällä 2023
- Kurssi on käyttö valmiina hyvinvointialueelle, aloitetaan markkinointi alkuvuodesta 2023, jotta saadaan osaksi perusperehdytystä. Markkinoidaan myös muille hv alueille.
- Hanke päivittää ja ylläpitää kurssia 2023 loppuun asti, jonka jälkeisestä päivittämisestä sovitaan SAKK ja Lapha kanssa

Pilotti

Pilotin tulokset eriteltyinä

Pilottivaiheen tulokset

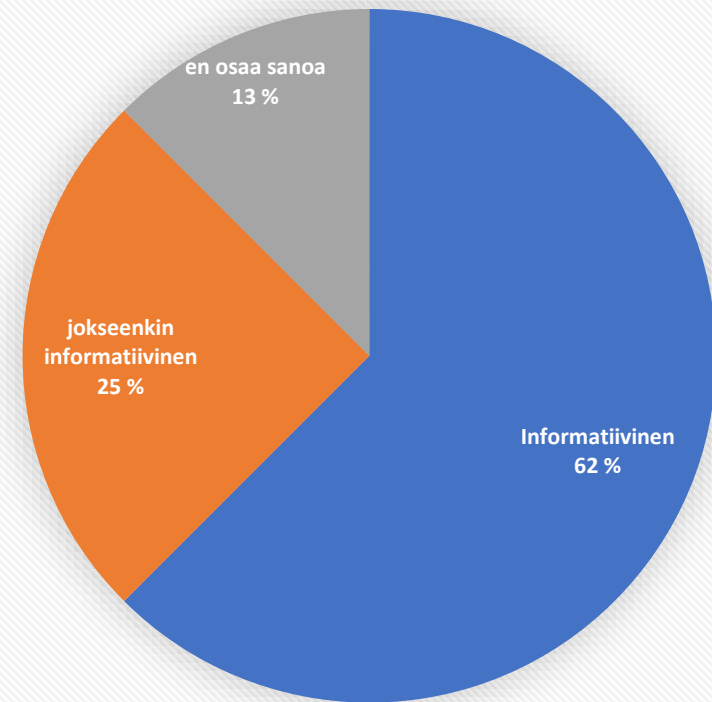
- Pilotti LSHP psykiatrialla 3.10.–7.11.2022
 - Akuuttipsykiatrian vastaanotto –osasto
 - Lasten ja nuorten psykiatria
 - Psykiatrian avohoito
- Vastaajia 7–8, yksi vastaajista kävi vain alkusanat ja kielten ja kulttuurin perusteet –osiot.
- Pilotin vaiheet ja kyselyn osiot:
 1. Alkusanat
 2. Kielten ja kulttuurin perusteet
 3. Lainsäädäntö
 4. Asiakkaan kohtaaminen
 5. Yleispalaute kurssista

30.11.2022

1. Alkusanat

- Kirjallisessa palautteessa äidinkielen huoltoon liittyvää huomatusta.

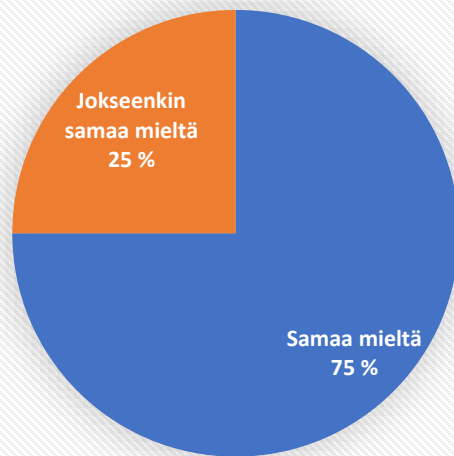
Alkusanat osion informatiivisuus

■ Informatiivinen ■ jokseenkin informatiivinen ■ en osaa sanoa

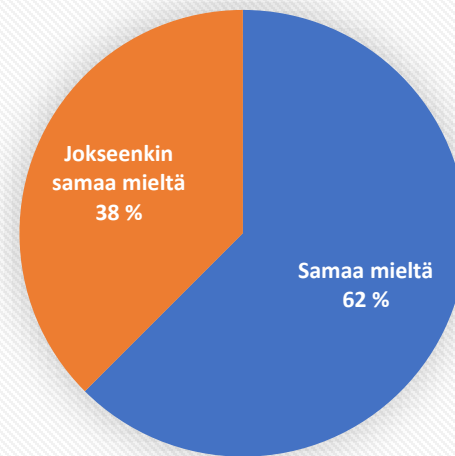
2. Kielten ja kulttuurin perusteet

Opiskelu koettiin selkeäksi

■ Samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä

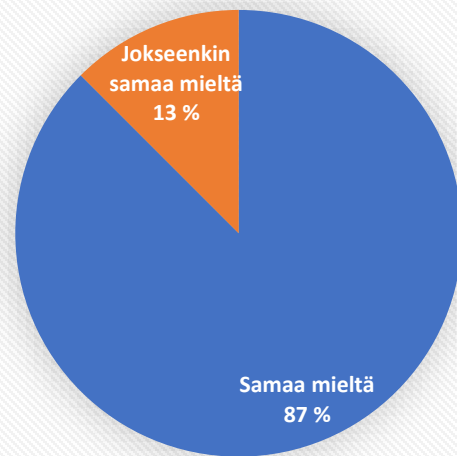
Osallistujat saivat haluttua tietoa

■ Samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä

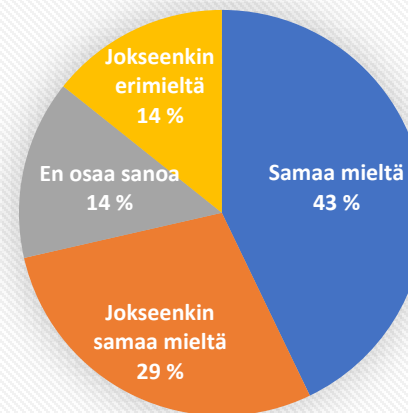
2. Kielten ja kulttuurin perusteet

Tarjottu lisätieto oli hyödyllistä

■ Samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä

Lisätietolinkkejä oli tarpeeksi

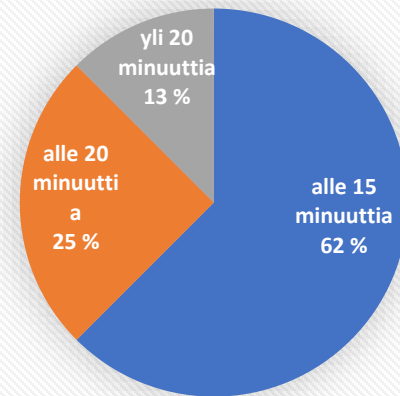

■ Samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä
■ En osaa sanoa ■ Jokseenkin erimielistä

2. Kielten ja kulttuurin perusteet

- Linkkejä ehkä liikaa. Linkistä kun palaa takaisin, niin päättyy diasarjan alkuun eikä sille sivulle missä oli. En laittaisi linkkiä sivustolle, jota ei päivitetä (Rovaniemen saamelaisyhdistys).
- Videot olivat mielenkiintoisia, voisi olla enemmän saamelaisten omia videoita, kokemuksia, kertomuksia opiskeltavista asioista.

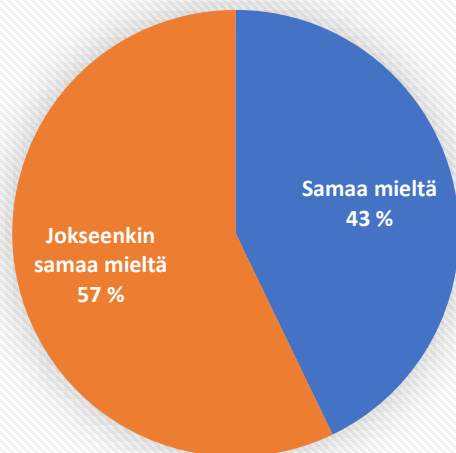
Osioon käytetty aika, kyselyä ei lasketa

■ alle 15 minuuttia ■ alle 20 minuuttia ■ yli 20 minuuttia

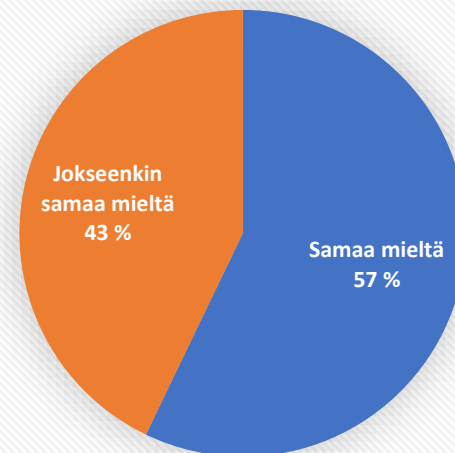
3. Lainsäädäntö

Opiskelu koettiin selkeäksi

■ Samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä

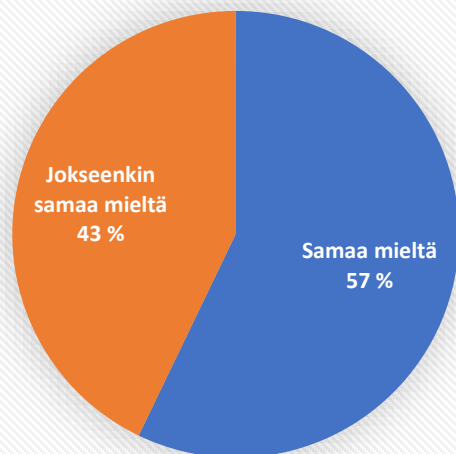
Osallistujat saivat haluttua tietoa

■ Samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä

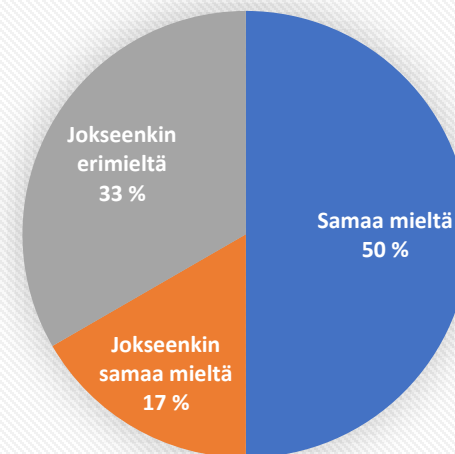
3. Lainsäädäntö

Tarjottu lisätieto oli hyödyllistä

■ Samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä

Lisätietolinkkejä oli tarpeeksi

■ Samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä ■ Jokseenkin erimielä

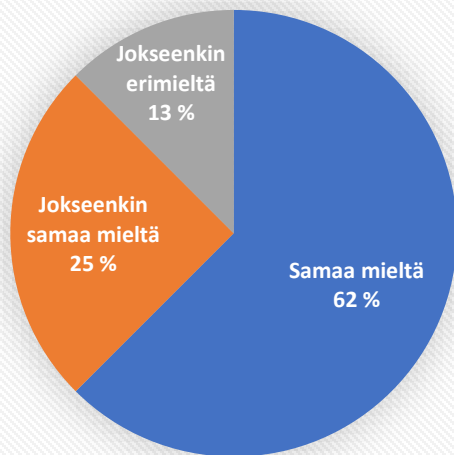
3. Lainsäädäntö

- Lainsäädäntö osuus ei saanut kirjallista palautetta.

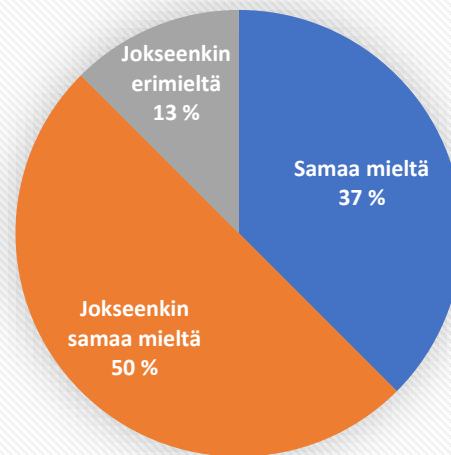
4. Asiakkaan kohtaaminen

Osion sisältö oli selkeä

■ Samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä ■ Jokseenkin erimieltä

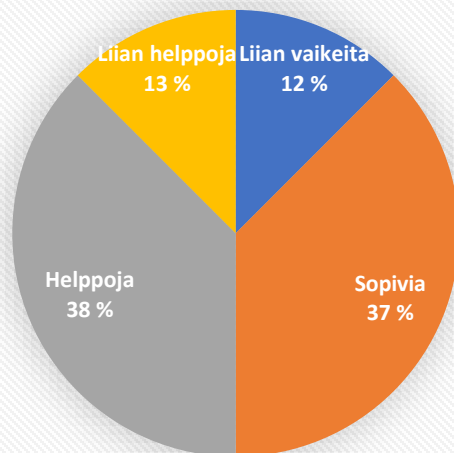
Osio oli mielenkiintoinen

■ Samaa mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä ■ Jokseenkin erimieltä

4. Asiakkaan kohtaaminen

Osion kysymykset olivat helppoja

■ Liian vaikeita ■ Sopivia ■ Helppoja ■ Liian helppoja

Osioon käytetty aika

■ alle 10 minuuttia ■ alle 15 minuuttia

4. Asiakkaan kohtaaminen

- Video voisi tehdä uusiksi. Ei kovin innostavaa ja kiinnostavaa katsella vain maisemia ja ihmisten jalkoja. Ärsyttävä toiminto, kun tietoiikkunan jälkeen piti aina painaa video taas käyntiin.
- Mahtavan erilainen osio videoineen, teksteineen ja kysymyksineen! Ainoa harmittava asia oli hidas videon lataus, Voisiko videon kokoa hieman pienentää, että se latautuisi helpommin?
- Video oli kiva tapa opiskella asia, auton taustahurina oli hieman keskittymistä häiritsevää.

5. Yleispalaute kurssista

- Itselle mielekkäämpi asettelu olisi ollut siten, että lisätietosivut aukeaisivat omalle välilehdelle. Kokonaisuutena selkeä. Informaatiota paljon. Tärkeitä asioita korostettu riittävästi.
- Paikoitellen teksteissä kirjoitusvirheitä.

Kiitos! Giitu! Takkâ! Spä'sseb!

Sote-uudistus